

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТОВАРИСТВО ПСИХОЛОГІВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ
Кафедра психології

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА
УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ
І СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ НАПН УКРАЇНИ
АСОЦІАЦІЯ ПРОФЕСІЙНИХ ПСИХОЛОГІВ ХАРКОВА
МІЖРЕГІОНАЛЬНА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ СПРІЯННЯ РОЗВИТКУ СИМВОЛДРАМИ
ВСЕУКРАЇНСЬКА АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНА АСОЦІАЦІЯ (Харківський осередок)

*З нагоди 215 річниці ХНПУ імені Г.С.Сковороди,
130-ї річниці з дня народження І.А. Соколянського (1889-1960),
115-річчя В.І. Аснїна (1904-1956),
95-річного ювілею А.В. Петровського (1924-2006)
та 25-річчя факультету психології і соціології*

ХАРКІВСЬКИЙ ОСІННІЙ МАРАФОН ПСИХОТЕХНОЛОГІЙ

МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(Каталог психотехнологій; тези доповідей)

26 жовтня 2019 року

Харків – 2019

УДК 159.9.07
ББК 88

Рецензенти:

Бочелюк Віталій Йосипович – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Запорізького національного технічного університету

Євдокимова Наталя Олексіївна – доктор психологічних наук, професор, проректор з наукової та міжнародної діяльності Міжнародного класичного університету імені Пилипа Орлика

Романовський Олександр Георгійович, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, завідувач кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами Національного технічного університету «ХПІ»

*Рекомендовано до друку Вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди,
протокол № 7 від 28.10.2019 року*

ХАРКІВСЬКИЙ ОСІННІЙ МАРАФОН ПСИХОТЕХНОЛОГІЙ (каталог психотехнологій; тези доповідей): матеріали III міжрегіональної наук.-практ. конф., м. Харків, 26 жовтня 2019 р., ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Харків: Діса плюс, 2019. 248 с.

ISBN 978-617-7645-81-7

У збірнику представлено матеріали науково-практичної конференції «**ХАРКІВСЬКИЙ ОСІННІЙ МАРАФОН ПСИХОТЕХНОЛОГІЙ**», метою якої було висвітлення в рамках профорієнтації та просвітництва новітніх розробок у галузі психотехнологій, представлених на теренах України.

Перша частина збірника містить **Каталог психотехнологій** новітніх авторських розробок розвивальних, психокорекційних, діагностичних, тренінгових програм, методик, технік тощо, інформація про які подана у вигляді анотацій.

У другій частині розміщено тези доповідей, які містять результати науково-практичних розробок учасників конференції.

Матеріали конференції віддзеркалюють результати сучасних досліджень у галузях теоретичної та прикладної психології.

Для науковців, викладачів, аспірантів та магістрантів, студентів гуманітарних спеціальностей, практичних психологів, вихователів, соціальних та медичних працівників.

Матеріали друкуються в авторському варіанті з правками редакції.

ISBN 978-617-7645-81-7

УДК 159.9.07
ББК 88

© ХНПУ імені Г.С.Сковороди, 2019
© Колектив авторів, 2019
© Єльчанінова Т.М. (оформлення, обкладинка, Ψ-емблема), 2019

Козлітіна О.В., Масловська Ю.С. Особливості використання сучасних настільних ігор у роботі з дітьми, які мають порушення мовлення.....	142
Колчигіна А.В., Демченко А.С. Проблема психологічного благополуччя майбутніх педагогів.....	145
Костикова О.В. К проблеме психотерапии неврозов.....	146
Кузнєцов М.А., Зайка Є.В. Короткочасна пам'ять як механізм формування розумових та кінестетичних узагальнень	147
Лесніченко Н.П. Типологія гендерних стереотипів особистості.....	153
Лугова М.С., Підчасов Є.В. Психологічні особливості незадоволення дівчат своїм тілом у юнацькому віці	157
Лукова С.В. Психологічні особливості поведінки підлітків-спортсменів у конфліктах.....	160
Меднікова Г.І. Психологічні особливості провідних ставлень підлітків з різним рівнем невротизації.....	162
Мелешенко М.О. Проблема самотності і усамітнення у сучасному місті: психологічні чинники і наслідки.....	164
Миронович Б.С. Ставлення до тіла як проекція ставлення до матері.....	165
Надьон В. П. Психологічні особливості учнів початкової школи.....	166
Нестеренко М.О. Гендерні детермінанти сімейних стосунків у молодій сім'ї.....	168
Обухівська А. Г. Психолого-педагогічне вивчення навчальних компе-тентностей дошкільників з особливими освітніми потребами.....	171
Обухова Н. О. Різноманітність поглядів на поняття копінг-поведінка.....	175
Одинець О.А., Шукалова О.С. Використання семирівневого підходу, як природної орієнтації психологічного і фізичного здоров'я людини	176
Панок В.Г. До питання розробки алгоритмів діяльності практичних психологів	179
Підчасов Є.В., Наглюк О.А. Роль організаційно-психологічних факторів в адаптації студентів до навчання у ЗВО	182
Поденко А.В. Соціально-психологічні чинники плинності кадрів в організації	185
Романенко О.В. Теоретичні підходи до вивчення тілесності в психології	189
Саврасов М.В. Психологічні механізми моніторингу та контролю у структурі метакогнітивної активності суб'єкта навчально-професійної діяльності.....	192
Савченко М.С. Психологічні підстави використання методу анкетування у дослідженні суб'єктності прокурора	197
Савченко М.С., Саврасов М. В. Теоретичні підстави психологічного дослідження особливостей становлення суб'єктності прокурора	197
Скринник І.В., Пухно С.В. Емоційне вигорання як психологічна проблема сучасності.....	202
Скрипник Н.Г. Задоволеність навчанням та адаптація студентів до закладу вищої освіти	206
Туріщева Л.В., Ткаченко І.В. Настільні ігри як умова соціалізації школярів з порушенням мовлення	209
Цеменко М.О. До дослідження рівня задоволеності своїм життям та життєстійкості людей похилого віку	211
Цигичко Т.П. Казкотерапія в системі роботи закладу дошкільної освіти	213
Чепелєва Н.І. Соціально-психологічний аналіз феномену «чайлдфрі», як трансформації традиційних репродуктивних програм.....	217
Чернякова О.В. До питання розуміння емоцій дітьми з психофізичними вадами розвитку.....	221

собі, і від цього утворюється замкнене коло: зі мною щось не так, значить, мені судилося бути самотнім. Відповідно, такі люди ніби оточені захисним коконом, крізь стінки якого пробитися практично неможливо.

По-друге, це недовіра. Дана проблема йде з дитинства. Перед людиною стоїть приклад батьківських відносин, які будувалися на недовірі і нерозумінні. Надалі, дитина вже на підсвідомому рівні переносить такий «досвід» в своє доросле життя. Вона відноситься до всього з підозрою, поступово захищаючи себе від суспільства.

Третя причина – це вигадка і реальність. Це проявляється в нездатності небажанні «знімати рожеві окуляри» і вчитися пристосовуватися до реальної картини. Проблема полягає в тому, що світ ділиться на чорне і біле. І кожному з нас потрібно навчитися сприймати обидва кольори і розуміти, що в нашому житті має бути присутнім як добро, так і зло. На жаль, не всі усвідомлюють цю просту істину, тому і ховаються за стіною самотності.

Довге перебування наодинці з самим собою – це ризик. Багато наукових досліджень стверджують, що самотність негативно впливає на життєво важливі функції організму людини. Це призводить до виникнення захворювання серцево-судинної системи, захворювання шлунково-кишкового тракту і захворювання дихальних шляхів. У самотніх людей важче проходить перебіг захворювання, і пояснюється це відсутністю необхідного догляду.

У психологічному плані у людей-одинаків збільшується ризик когнітивних порушень, в тому числі хвороби Альцгеймера.

Ми народжені для того, щоб спілкуватися, знаходити собі друзів, любити, творити. Тому кожному з нас важливо і необхідно відчувати себе членом суспільства, щоб з гідністю пройти життєвим шлях і уникнути фізичних і психологічних проблем, які виникають через елементарну відсутність спілкування.

Миронович Б.С.

*Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди, м. Харків*

СТАВЛЕННЯ ДО ТІЛА ЯК ПРОЕКЦІЯ СТАВЛЕННЯ ДО МАТЕРІ

Сучасна наука має, на даний момент, безліч цікавих даних про людський організм, його функції, анатомію і фізіологію. Ми маємо на меті доповнення цих знань соціальними та психологічними аспектами. Зокрема, розглянути динаміку стосунків між матір'ю і дитиною у формуванні емоційно-ціннісного ставлення до тіла.

За визначенням ВООЗ здоров'я – це благополуччя і гармонія на всіх рівнях життя, а не тільки відсутність хвороб. Буття людини складається з фізичного, психологічного, соціального і духовного. Це єдина система. Коли один зі стовпів цієї системи дає збій, інші, також будуть руйнуватися.

Здоров'я – наше ставлення до тіла. Де останнє – суттєва сфера нашого життя. В результаті цих відносин, якість нашого життя може суттєво підвищитися або знизитися.

Наприклад, в одному дослідженні літніх людей запитували, про що вони найбільше шкодують в кінці свого життя. Як не дивно, одна з чотирьох головних і постійних відповідей була – варварське ставлення до тіла: харчувалися неякісно, не займалися належним доглядом за тілом і не робили профілактики хвороб.

Є велика кількість людей, які ставляться до тіла механістично, тобто як до службової машини, не прислухаються до нього, слухають і використовують поради і концепції, придумані кимось, колись, для когось. Аби воно (тіло) виконувало завдання, якими ми стурбовані на даний момент, а потім що буде те й буде.

Корінь питання криється в динаміці взаємин з матір'ю. Тіло і мати тісно пов'язані. Якщо роз'яснювати на елементарному рівні, то наше тіло складається з тіла матері. Тобто, з моменту зачаття ембріон бере клітини для побудови свого організму з тіла матері. Цікавим моментом є уявлення про те, що всі клітини організму повністю заміщаються за певний проміжок часу, приблизно за 7 років.

З усього вище сказаного можна зробити наступний висновок – тіло сформовано матір'ю. Ставлення до тіла, це ставлення до матері. Тобто, як до дитини ставиться мати, потім дитина буде ставитися так само до свого тіла і до матері. Є пряма залежність, між тим, на скільки ми задоволені своїм тілом і тим, наскільки ми себе ототожнюємо з ним. Чим нижче рівень задоволеності тілом, тим вище дисоціація від нього. Досить явно простежується динаміка взаємин з матір'ю, у людей з розладами харчової поведінки або ожирінням. Системно-феноменологічний підхід розглядає людину, що страждає ожирінням, як символічно «наїдаючих» в собі мати (Б. Хеллінгера Г. Вебер). В цьому є істина. Наприклад, їжею ми заїдаємо тривогу і провину. Наша емоційна стабільність залежить від контакту з матір'ю. Після усвідомлення та опрацювання всіх моментів з матір'ю можна довіряти та жити в гармонії зі своїм тілом.

Надьон В. П.

*Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди, м. Харків*

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

В умовах проведення змін та реформування в освітній системі, а особливо в початковій школі (впровадження НУШ) необхідно розуміти умови за яких можливо здійснювати результативне навчання в 1-4 класах. Для забезпечення повноцінного та успішного навчання в умовах початкової школи вчителям, педагогам та психологам необхідно, *перш за все*, знати психологічні особливості дітей цієї вікової групи. Як відомо, *навчання*